

УДК 340(075):341.9

<https://doi.org/10.34142/23121661.2025.41.04>orcid.org/0000-0002-0453-5892

© Шевченко Л.А., 2025

Л. А. Шевченко**ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ У МІЖНАРОДНОМУ
ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ
ПІДХІД****L. Shevchenko****ETHICAL STANDARDS IN PRIVATE
INTERNATIONAL LAW: A
DEONTOLOGICAL APPROACH**

Анотація. У статті висвітлено результати дослідження деонтологічного підходу до дотримання етичних стандартів юридичної діяльності в міжнародному приватному праві, наведено приклади судової практики з окресленого питання. Визначено, що деонтологічний підхід до етичних стандартів виявляється в акцентуванні уваги на моральних зобов'язаннях, що передбачаються для осіб, які працюють у сфері міжнародних приватноправових правовідносин. Звернено увагу на те, що у розробці і забезпеченні реалізації етичних стандартів юристами, що займаються міжнародними приватноправовими правовідносинами, значну роль відіграють міжнародні організації: Міжнародна асоціація юристів (ІБА), Рада адвокатських і юридичних товариств Європи (ССВЕ) та інші. Проведено короткий аналіз джерел етичних стандартів у сфері міжнародного приватного права. З'ясовано, що в діяльності арбітражних судів відбуваються порушення вимог міжнародних етичних стандартів, серед яких: маніпуляція доказами в арбітражі; конфлікт інтересів в арбітражному суді; розкриття конфіденційної інформації в медіації тощо. Наведено приклади судової практики. Подано рекомендації щодо використання етичних стандартів в міжнародних приватноправових правовідносинах.

Ключові слова: деонтологічний підхід, етичний стандарт, міжнародне приватне право, арбітраж, медіація, транскордонні приватні спори.

Annotation. The article highlights the results of a study of the deontological approach to compliance with ethical standards of legal activity in private international law and provides examples of case law on this issue. It is determined that the deontological approach to ethical standards is manifested in the emphasis on moral obligations imposed on persons working in the field of private international law.

The author emphasizes that international organizations play a significant role in developing and ensuring the implementation of ethical standards by lawyers engaged in international private law relations: The International Bar Association (IBA), the Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) and others. They develop recommendations, standards, and ethical principles that

promote harmonization of legal norms in different jurisdictions, which is important for private international law. Thus, the EU Code of Conduct for Lawyers, developed by the CCBE, has become the basis for regulating the activities of lawyers in private international law. A brief analysis of the sources of ethical standards in the field of private international law is made. The sources are considered: IBA. Rules of Ethics for International Arbitrators, 1998; IBA Guidelines on Party Representation in International Arbitration, 2013; IBA International Principles on Conduct for the Legal Profession, 2019; UNCITRAL Code of Conduct for Mediators, 2021; LCIA Arbitration Rules (London Court of International Arbitration), 2020. Arbitration Rules of the International Chamber of Commerce.

The article shows that the activities of arbitration courts may violate the requirements of international ethical standards, including: manipulation of evidence in arbitration; conflict of interest in arbitration; disclosure of confidential information in mediation. Examples from case law are provided: Methanex Corporation v. United States of America; Halliburton v. Chubb Bermuda Insurance Ltd (UK Supreme Court); Farm Assist Limited v. Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs. Recommendations on the use of ethical standards in international private legal relations are provided.

Key words: deontological approach, ethical standard, private international law, arbitration, mediation, cross-border private disputes.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та інтеграції правових систем різних країн особливого значення набуває вивчення етичних аспектів юридичної діяльності в контексті міжнародного приватного права. Розбіжності в етичних і правових нормах різних держав впливають на ефективність вирішення транскордонних спорів, забезпечення прав сторін та розвиток правових механізмів міжнародного співробітництва.

Удосконалення етичних стандартів є важливим фактором для підвищення довіри громадськості до юридичної професії, забезпечення прозорості в міжнародному арбітражі, медіації та інших механізмах вирішення спорів, а також гарантування ефективного захисту прав людини. Взаємодія між етикою та юридичними нормами сприяє створенню справедливого та ефективного правового порядку, що враховує різноманітність культур і правових традицій.

Особлива увага приділяється необхідності поглиблення знань та вдосконалення навичок юристів, які працюють у міжнародному праві, зокрема в питаннях конфлікту юрисдикцій, вибору права та дотримання стандартів етики, що є головною складовою професійної діяльності юриста, яка забезпечує не лише ефективність правової допомоги, а й довіру клієнтів та суспільства.

Аналіз проблеми, обраної для дослідження, підкреслює, що взаємодія етичних принципів та юридичних норм має вирішальне значення для формування справедливого та ефективного міжнародного правового середовища. Професійна етика юриста у галузі міжнародного приватного права не лише визначає його роль у забезпеченні правової допомоги, але й сприяє розвитку правової культури в глобальному масштабі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження деонтологічних аспектів міжнародного приватного права, які поєднують етичні принципи з правовим регулюванням міжнародних приватноправових відносин, є окремою спеціалізованою сферою. Незначна кількість вчених присвячує свої праці саме цій тематиці. Однак, загальні питання етики в міжнародному приватному праві розглядаються в контексті професійної відповідальності юристів, суддів та інших правників, що діють на міжнародному рівні.

Серед українських учених виділяються: А. Довгерт, який у своїй праці «Міжнародне приватне право: зміна концепції» аналізує еволюцію концепції міжнародного приватного права, що включає й етичні аспекти правового регулювання; О. Мережко, що досліджує філософські та етичні аспекти міжнародного права, включаючи питання деонтології; В. Кисіль, котрий розглядає загальні питання міжнародного приватного права, включаючи етичні аспекти юридичної практики; Г. Фединяк, яка, досліджуючи питання правового регулювання діяльності транснаціональних корпорацій у контексті міжнародного приватного права, звертається до деонтологічних питань. Окремі аспекти проблеми висвітлені в працях С. Задорожної, І. Габані, І. Шуміло та інших.

До зарубіжних науковців, що в межах дослідження міжнародних приватноправових правовідносин торкаються деонтологічних проблем належать: Ф.-К. Савіньї (теорія «місця правовідносин», що враховує етичні і правові аспекти у визначенні застосовуваного права), Дж. Сторі (у праці «Коментарі до конфліктного права» розглядає моральні та етичні аспекти застосування права в міжнародних приватноправових правовідносинах); Ш. Дюмулен (розробив вчення про «автономію волі», що включає етичні аспекти вибору застосовного права в міжнародних договорах) та інші.

На підставі аналізу юридичної літератури можна зробити висновок про недостатню розробленість обраної теми, незважаючи на її актуальність, яка не підлягає сумніву.

Метою статті є дослідження деонтологічного підходу до дотримання етичних стандартів юридичної діяльності в міжнародному приватному праві, аналіз судової практики з окресленого питання.

Виклад основного матеріалу. В Енциклопедії сучасної України зазначено, що «деонтологія (від грец. δέον (δέοντος) – потрібне, необхідне і ...логія) – це вчення про обов'язкове» [1], а «юридична деонтологія – узагальнена система знань про внутрішній імператив службового обов'язку правознавця, кодекс його професійної поведінки» [1].

Сутність деонтологічного підходу до дотримання етичних стандартів виявляється в орієнтації на принципи і норми, які використовують для забезпечення вимог до професійної діяльності юриста. У контексті запропонованого дослідження деонтологія акцентує увагу на моральних зобов'язаннях,

що передбачаються для осіб, які працюють у сфері міжнародний приватно-правових правовідносин.

У міжнародному приватному праві деонтологічний підхід до етичних стандартів включає:

- дотримання принципів професійної етики, що передбачає організацію власної поведінки на основі загальних моральних норм і правил (чесність, справедливість, добросовісність, конфіденційність тощо); суддя, арбітр, медіатор чи адвокат мають діяти відповідно до етичних стандартів, навіть якщо це не призведе до найвигіднішого результату для сторони-учасника міжнародних приватноправових правовідносин;

- виконання моральних зобов'язань, які випливають із самої сутності правничої професії (наприклад, зобов'язання адвоката зберігати конфіденційність інформації, виконувати принципи правової допомоги або уникати конфлікту інтересів, навіть якщо це складно здійснити на практиці);

- деонтологічний підхід базується на положенні, що етичні норми повинні бути чітко визначені і застосовуватися до всіх учасників правової системи, щоб забезпечити справедливість і рівність у процесі, що дозволяє створити стабільні й передбачувані умови для правозастосування, захисту прав людини та попередження зловживань;

- на перше місце мають ставитися інтереси клієнта, зокрема право на конфіденційність і справедливе представництво, що висуває вимогу до юриста діяти в межах закону з дотриманням принципу *ex aequo et bono*, одночасно дотримуючись моральних стандартів щодо чесності та відповідальності; юристи повинні діяти чесно та справедливо у своїй діяльності, зокрема при укладанні угод, виконанні контрактів тощо, гарантуючи, що кожна сторона має рівні можливості для захисту своїх інтересів [2, с. 16–18].

Необхідно звернути увагу на те, що в міжнародному праві деонтологія допомагає вирішувати складні питання, пов'язані з конфліктами інтересів між юристами, судовими органами різних країн і культур. Етичні стандарти, що охоплюють різні юрисдикції, допомагають створити єдині принципи глобальної практики, що підкреслює важливість дотримання моральних зобов'язань і стандартів професійної етики для забезпечення справедливості і довіри в міжнародному правовому середовищі.

У розробці та забезпеченні реалізації етичних стандартів юристами, що займаються міжнародними приватноправовими правовідносинами, важливу роль відіграють міжнародні організації. Так, **International Bar Association** (Міжнародна асоціація юристів): розробляє рекомендації, стандарти та етичні принципи, які сприяють гармонізації правових норм різних юрисдикцій, що є важливим для міжнародного приватного права, де часто виникають конфлікти між законодавствами різних країн; активно впливає на розвиток міжнародного

арбітражу, що є важливим механізмом у вирішенні транскордонних приватно-правових спорів. Організацією розроблено Правила ІВА щодо отримання доказів у міжнародному арбітражі, які стали стандартами, Рекомендації щодо конфлікту інтересів у міжнародному арбітражі, що мають значний вплив на правову практику. ІВА організовує конференції, семінари та тренінги для юристів, присвячені питанням міжнародного приватного права, арбітражу, медіації та вирішення спорів [3].

Організацією, яка здійснює вагомий вплив на забезпечення діяльності юристів-міжнародників відповідно до етичних стандартів, є Рада адвокатських і юридичних товариств Європи (ССВЕ). Ця організація представляє адвокатські асоціації та юридичні товариства країн-членів Європейського Союзу, Європейської економічної зони та країн, які є кандидатами на вступ до ЄС. До її провідних завдань належить розробка стандартів і рекомендацій для адвокатів, у тому числі й етичні кодекси (Кодекс поведінки адвокатів ЄС, розроблений ССВЕ, став основою для регулювання діяльності адвокатів); сприяння професійній діяльності адвокатів у міжнародному контексті, включаючи взаємодію між юристами різних країн.

Проведемо короткий аналіз джерел етичних стандартів у сфері міжнародного приватного права. В цій статті зупинимося на розгляді лише міжнародних кодексів, стандартів та регламентів.

Rules of Ethics for International Arbitrators. IBA (Правила етики для міжнародних арбітрів), 1998. Міжнародні арбітри повинні дотримуватися принципів неупередженості, незалежності, компетентності, старанності та обачності. Ці рекомендації мають на меті надання практичних орієнтирів для оцінки цих абстрактних якостей в реальних умовах. Замість чітко визначених правил, вони пропонують міжнародно прийняті рекомендації, розроблені практикуючими юристами з усього світу. Досягнення цілей можливо лише за умови добросовісного застосування зазначених принципів [4].

IBA Guidelines on Party Representation in International Arbitration (Рекомендації ІВА щодо представництва сторін у міжнародному арбітражі), 2013. Рекомендації спрямовані на забезпечення прозорості, етичності та добросовісності в процесі арбітражного розгляду. Вони надають практичні орієнтири для адвокатів і арбітрів щодо професійної поведінки під час представництва сторін міжнародних арбітражів, забезпечуючи рівень умов для всіх учасників. Основні аспекти Рекомендацій ІВА стосуються: конфлікту інтересів, розкриття інформації, етики представництва, професійної поведінки. Вони є інструментом для адвокатів та арбітрів, які працюють у сфері міжнародного арбітражу, оскільки забезпечують належний рівень етики та професіоналізму, що є важливими для збереження довіри до арбітражного процесу на міжнародному рівні [5].

IBA International Principles on Conduct for the Legal Profession (Міжнародні принципи поведінки для юридичної професії), 2019. Основні положення документа:

1) **Незалежність юридичної професії:** необхідно діяти незалежно від будь-якого зовнішнього впливу, що дозволяє їм здійснювати свою діяльність об'єктивно і без стороннього тиску.

2) **Уникання конфлікту інтересів:** необхідно перевірити можливість виникнення конфлікту інтересів і, в разі його наявності, повідомити про це.

3) **Чесність та добросовісність:** треба діяти чесно і з повагою до судових органів, своїх клієнтів та колег, надаючи об'єктивні юридичні поради без особистих інтересів.

4) **Конфіденційність, як один з основних принципів, що гарантує довіру в правовому процесі.**

5) **Дотримання верховенства права, тобто забезпечення справедливості та правопорядку, підтримки чесною і прозорою правовою практикою.**

6) **Захист прав людини:** необхідно активно сприяти захисту прав людини, забезпечуючи рівність і справедливість для всіх учасників правових процесів [6].

Code of Conduct for Mediators UNCITRAL (Кодекс поведінки медіаторів UNCITRAL), 2021. Документ встановлює міжнародні стандарти професійної діяльності медіаторів у процесі вирішення спорів. Документ розроблений Комісією ООН з прав міжнародної торгівлі (UNCITRAL) з метою сприяння ефективності, добросовісності та прозорості медіаційних процедур, особливо в контексті міжнародної торгівлі та комерційних правовідносин. Основні принципи кодексу:

1) **Незалежність та неупередженість.** Медіатори повинні залишатися нейтральними та уникати будь-яких дій чи об'єктів, які можуть поставити під сумнів їхню неупередженість або створити конфлікт інтересів.

2) **Конфіденційність.** Забезпечення конфіденційності інформації, отриманої під час посередництва, її нерозголошення без згоди.

3) **Компетентність та професійна етика.**

4) **Добросовісність.** Медіатор повинен діяти чесно та добросовісно, забезпечуючи рівне ставлення до всіх сторін і сприяючи досягненню взаємовигідного рішення.

5) **Уникнення конфліктів інтересів [7].**

LCIA Arbitration Rules (London Court of International Arbitration) (Арбітражний регламент LCIA), 2020. Арбітражний регламент LCIA (2020), розроблений Лондонським міжнародним арбітражним судом (LCIA), встановлює правила проведення арбітражних процесів із забезпеченням справедливого, ефективного та неупередженого вирішення спорів. Оновлена редакція

2020 року враховує сучасні виклики у сфері міжнародного арбітражу, приділяючи особливу увагу інноваціям, прозорості та етичним стандартам. Основні особливості: запроваджено механізми, що сприяють скороченню тривалості та вартості арбітражу, включаючи посилений контроль за строками подання документів і розгляду спорів; у регламенті офіційно закріплено можливість використання електронних засобів комунікації та проведення віртуальних слухань; введено положення про розкриття наявних конфліктів інтересів та дотримання високих стандартів етичної поведінки арбітрів та сторін та ін. [8].

Арбітражні правила Міжнародного арбітражного суду ІСС (International Chamber of Commerce). Арбітражні правила Міжнародного арбітражного суду встановлюють чіткі стандарти для проведення арбітражних процедур, орієнтуючись на справедливість, ефективність і прозорість. Вони включають етичні принципи, які є основою для забезпечення неупередженості, компетентності та добросовісності всіх учасників процесу – від арбітрів до сторін та їх представників. Одним із основних принципів є вимога до арбітрів залишатися незалежними та неупередженими. Арбітри зобов'язані розкривати будь-які конфлікти інтересів до початку процесу, а також під час його розгляду, щоб забезпечити довіру до результату арбітражу. Арбітражні правила ІСС суворо регулюють питання конфіденційності. Усі документи, заяви та інші матеріали, які використовувалися в арбітражному процесі, залишаються конфіденційними, за межами зустрічі кількість сторони або арбітри не надають дозвіл на їх розголошення. Учасники процесу, в тому числі адвокати та представники, зобов'язані діяти чесно, добросовісно та поважати принципи правосуддя. Правила акцентують увагу на тому, щоб сторони не використовували тактики затягування процесу або маніпулювали доказами, сприяють забезпеченню прозорості арбітражного процесу через чітко визначені строки для подання документів і забезпечення можливості для всіх учасників бути поінформованими про перебіг розгляду [9].

Вимоги міжнародних етичних стандартів у діяльності арбітражних судів можуть порушуватися, що спричиняє негативні наслідки як для сторін спору, так і для репутації суду. Зупинимося на розгляді лиш трьох форм порушень: маніпуляція доказами в арбітражі; конфлікт інтересів в арбітражному суді; розкриття конфіденційної інформації в медіації.

Маніпуляція доказами в арбітражі. Справа *Methanex Corporation проти Сполучених Штатів Америки*. Справа не розглядалася в ICSID, а була арбітражним провадженням відповідно до Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (NAFTA). Розгляд справи здійснював Постійний арбітражний суд (Permanent Court of Arbitration, PCA).

Позивач: Methanex Corporation – канадська компанія, один із найбільших у світі виробників метанолу. **Відповідач:** Сполучені Штати Америки.

Суть спору. Methanex подала позов проти США на суму близько 970 мільйонів доларів, стверджуючи, що каліфорнійський уряд ухвалив рішення про заборону використання добавки МТВЕ (метилтретбутилового ефіру) у паливі, що несправедливо завдало збитків їхньому бізнесу. МТВЕ використовувався для підвищення октанового числа бензину, але був заборонений через його токсичний вплив на довкілля та можливе забруднення водних джерел.

Methanex заявила, що ця заборона була політично мотивованою, спрямованою на підтримку внутрішніх виробників етанолу в США, і вимагала компенсації за втрати згідно з положеннями НАФТА.

Етична проблема у справі. У процесі арбітражного розгляду Methanex була звинувачена в отриманні та використанні нелегітимних доказів. Methanex отримала документи, які нібито підтверджували політичну змову уряду США з внутрішніми виробниками етанолу, через приватного детектива, який проникнув у офіс однієї з організацій, пов'язаних із справою. Арбітражний суд визнав цей спосіб отримання доказів незаконним і відхилив матеріали. Ситуація, що склалася, поставила під сумнів етичність поведінки компанії та її представників у спорі.

Рішення суду. У 2005 році арбітражний суд виніс рішення на користь США, відхиливши всі вимоги Methanex. Основні підстави:

1) Каліфорнійська заборона МТВЕ була прийнята з метою захисту довкілля, а не через дискримінацію іноземних інвесторів.

2) Дії Methanex щодо отримання доказів були визнані несумісними з принципами чесного арбітражного процесу [10].

Справа *Methanex Corporation проти Сполучених Штатів Америки* демонструє те, як порушення етичних стандартів, зокрема використання нелегітимних методів отримання доказів, може вплинути на результат міжнародного спору, що підкреслює важливість дотримання принципів доброчесності, сумлінності та законності в арбітражних процесах.

Конфлікт інтересів в арбітражному суді. Порушенням норм етики є конфлікт інтересів в арбітражному суді. Розглянемо справу *Компанія Halliburton проти Chubb Bermuda Insurance Ltd* (Верховний суд Великобританії).

Справа *Компанія Halliburton проти Chubb Bermuda Insurance Ltd* розглядалася у Верховному суді Великобританії у 2020 році та стала важливою у контексті обговорення етичних стандартів для арбітрів у міжнародному арбітражі, особливо щодо їхнього обов'язку розкривати потенційні конфлікти інтересів.

Позивач: Halliburton Company – американська компанія енергетичних послуг. **Відповідач:** Chubb Bermuda Insurance Ltd – страхова компанія.

Обставини справи. Справа стосувалася страхового спору після вибуху нафтової платформи *Deerwater Horizon* у Мексиканській затоці у 2010 році.

Halliburton звернулася до Chubb за страховою виплатою, але компанія відмовила, посилаючись на певні юридичні підстави. Відповідно до страхового контракту, спір був переданий на розгляд арбітражу. Halliburton та Chubb призначили своїх арбітрів, але не змогли погодити третього (головного). Зрештою, третій арбітр був призначений судом, і ним став Кеннет Роксон (Kenneth Rokison QC). Після свого призначення Роксон прийняв призначення арбітром у двох інших справах, які були пов'язані з тим самим інцидентом (вибухом *Deepwater Horizon*) і в яких Chubb також була однією зі сторін. Однак він не повідомив Halliburton про це.

Порушення етичних стандартів. За загальноприйнятими етичними стандартами в арбітражі, арбітр зобов'язаний розкривати будь-які обставини, які можуть викликати у сторін сумніви щодо його неупередженості або незалежності. Роксон не розкрив Halliburton своє призначення у пов'язаних справах, що створило враження потенційного конфлікту інтересів. Той факт, що Роксон одночасно працював арбітром у кількох справах, пов'язаних із Chubb, міг поставити під сумнів його здатність бути об'єктивним.

Рішення Верховного суду Великобританії. У 2020 році суд постановив:

1) Арбітр має чіткий обов'язок повідомляти сторони про будь-які призначення у пов'язаних справах. Невиконання цього обов'язку може поставити під загрозу довіру сторін до арбітражного процесу.

2) Верховний суд дійшов висновку, що хоча Роксон порушив свій обов'язок розкриття інформації, це саме по собі не означало, що він був упередженим.

3) Суд наголосив, що ключовим критерієм для визначення упередженості є «справедливе сприйняття неупередженості об'єктивним спостерігачем» [11].

Таким чином, арбітражне рішення залишилося в силі, але справа стала важливим прецедентом для роз'яснення обов'язків арбітрів щодо розкриття інформації, що спонукає до таких висновків щодо дотримання етичних стандартів: прозорість у міжнародному арбітражі є необхідною для забезпечення довіри сторін; справу можна вважати сигналом для арбітрів про необхідність розкриття навіть тих обставин, які вони можуть вважати несуттєвими; прецедент змусив міжнародну арбітражну спільноту звернути увагу на вдосконалення практики етичного регулювання, зокрема щодо потенційних конфліктів інтересів.

Розкриття конфіденційної інформації в медіації. В якості прикладу розглянемо судову справу *Farm Assist Limited проти Державного секретаря з навколишнього середовища, продовольства та сільських справ (№ 2)*. Справу було розглянуто у Високому суді Англії та Уельсу.

Позивач: Farm Assist Limited. *Відповідач:* Державного секретаря з навколишнього середовища, продовольства та сільських справ.

Суть справи. Farm Assist Limited (позивач) уклала контракт із Державним департаментом довкілля, продовольства та сільських справ Великобританії (Defra) на виконання сільськогосподарських послуг. Спір між сторонами було передано на медіацію, під час якої сторони досягли угоди щодо врегулювання. Згодом Farm Assist Limited стверджувала, що угоду було укладено під примусом і намагалася оскаржити її в суді. У процесі судового розгляду Farm Assist вимагала викликати медіатора як свідка, щоб той підтвердив факти, які могли довести примус під час медіації. Це викликало питання про те, чи може медіатор розкривати конфіденційну інформацію, отриману під час медіації.

Юридичне питання: Чи є медіація повністю конфіденційною, і чи може інформація, отримана в її межах, бути розкрита в судовому провадженні?

Рішення суду.

1) Суд підтвердив, що конфіденційність є основним принципом медіації. Без гарантії конфіденційності сторони можуть побоюватися відкрито обговорювати свої позиції та пропозиції.

2) Однак суд визнав, що конфіденційність не є абсолютною. Її можна порушити в окремих випадках, зокрема: якщо це необхідно для забезпечення справедливості; якщо сторони дали згоду на розкриття інформації; якщо медіатор може надати свідчення, які є критичними для розгляду справи. Суд дозволив допит медіатора, але тільки стосовно певних обставин, пов'язаних із ймовірним примусом, які вплинули на досягнення угоди. Інформація, що не була прямо пов'язана з цим питанням, залишалася конфіденційною [12].

Таким чином, розгляд справи встановив важливий баланс між необхідністю зберігати конфіденційність медіації та забезпеченням справедливого судового процесу; рішення нагадує, що конфіденційність медіації не є абсолютною та може бути обмежена в інтересах правосуддя; медіатори повинні чітко роз'яснювати сторонам, що конфіденційність може бути порушена в окремих випадках, особливо якщо є звинувачення у примусі чи шахрайстві. Справа стала яскравим прикладом для вирішення питань конфіденційності у контексті медіації в правовій практиці.

На основі вивчення питань щодо використання етичних стандартів в міжнародних приватноправових правовідносинах можна визначити певні рекомендації щодо їх вдосконалення. По-перше, необхідна уніфікація правил поведінки юристів у міжнародних спорах, що передбачає співпрацю між державами для створення загального етичного кодексу. По-друге, правників необхідно навчати правилам керування в професійній та особистій поведінці міжнародними етичними стандартами, для чого необхідно вводити обов'язкові тренінги (бажано на міжнародному рівні) та проводити сертифікацію. По-третє, належне місце має посісти моніторинг дотримання стандартів, регулярна перевірка діяльності юристів, що працюють у міжнародній сфері міжнародними організаціями правників, наприклад, IBA, CCBE.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Етичні стандарти у міжнародному приватному праві закріплюють ключову роль у забезпеченні справедливості, захисту прав сторін і формуванні довіри до правової системи у глобальному масштабі. Деонтологічний підхід акцентує увагу на моральних зобов'язаннях, які лежать в основі юридичної діяльності, зокрема на професійній етиці адвокатів, суддів і правників, які розглядають питання регулювання приватноправових правовідносин. Аналіз міжнародних документів, таких як Кодекс поведінки адвокатів ЄС, правила ССВЕ та етичні стандарти ІВА, дозволяє зробити висновок про необхідність гармонізації етичних норм у міжнародному правовому просторі. У цьому контексті на особливу увагу заслуговують принципи добросовісності, конфіденційності, уникнення конфлікту інтересів та рівноправного ставлення до сторін.

Деонтологічний підхід до етичних стандартів не тільки покращує рамки професійної поведінки, але й сприяє зміцненню правової культури, забезпеченню та захисту прав людини в процесі правозастосування. Інтеграція етичних стандартів у практику міжнародного приватного права є кроком до посилення його ефективності, прозорості та доступності.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в аналізі національних етичних стандартів, кодексів як-от: Правила адвокатської етики України, Rules of Professional Conduct (США) та ін. з метою виокремлення в цих документах особливостей етичних вимог до юристів саме у міжнародних приватноправових правовідносинах.

Література

1. Деонтологія : енциклопедична стаття. *Енциклопедія сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-26029> (дата звернення: 22.12.2024).
2. Задорожна С. М. Міжнародно-правова природа принципу *ex aequo et bono*. *Альманах міжнародного права*. 2016. № 14. С. 14–22. URL: <https://griml.com/Rub2Y> (дата звернення: 19.12.2024).
3. **International Bar Association. Вебсайт**. URL: <https://www.ibanet.org/> (дата звернення: 21.12.2024).
4. Rules of Ethics for International Arbitrators, 1998. URL: <http://surl.li/gqlpgn> (дата звернення: 21.12.2024).
5. Zuleta Eduardo, Brasileira Revista and others. **IBA Guidelines on Party Representation in International Arbitration**. London : International Bar Association, 2013, P. 17. URL: <http://surl.li/gdywfi> (дата звернення: 22.12.2024).
6. **IBA International Principles on Conduct for the Legal Profession, 2019**. URL: <http://surl.li/grmswk> (дата звернення: 22.12.2024).
7. UNCITRAL Mediation Rules. Vienna, 2022. P. 10. URL: <http://surl.li/reavwn> (дата звернення: 25.12.2024).
8. **LCIA Arbitration Rules**. *International Chamber of Commerce*. 2020. URL: <http://surl.li/lcaqis> (дата звернення: 21.12.2024).
9. Арбітражний регламент ICC. *Міжнародний арбітраж*. URL: <http://surl.li/ipcvgh> (дата звернення: 25.12.2024).
10. Methanex Corporation проти Сполучених Штатів Америки, UNCITRAL. *ITALAW*. URL: <http://surl.li/amkkgi> (дата звернення: 22.12.2024).
11. Компанія Halliburton (позивач) проти Chubb Bermuda Insurance Ltd (раніше відома як Ace Bermuda Insurance Ltd) (відповідач). *Верховний суд Сполученого Королівства*. *Арбітраж*. URL: <http://surl.li/tnltvy> (дата звернення: 18.12.2024).
12. Farm Assist Limited v. The Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs (2009). Високий суд Англії та Уельсу. *Casemine*. URL: <http://surl.li/atfqab> (дата звернення: 20.12.2024).